

DIRVA

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

6116 ST CLAIR AVENUE • P.O. BOX 03206 • CLEVELAND, OHIO 44103

Vol. LXXIV

Liepa - July 27, 1989

Nr.28

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

Komevoliucija?

Kaip keičiasi vardai ir jų reikšmės

Vytautas Meškauskas

Jokia kariuomenė nėsulaikys idėjos, kuriai pribrendo laikas.

Tą VictorHugo posakį patitavo atsisveikindamas su Europa prezidentas Bush. Iš tikro Rytų Europos komunistinės valdžios savo pusėje turi jėgą, tačiau jos nesugebėjo panaudoti vykstančiom permainom sulaikyti. Dar daugiau — jos pačios apsižiūrėjo, kad permainos reikalingos.

Bushas dalyvavo Paryžiuje įvykusioje 7 svarbiausių pramonės šalių viršūnių konferencijoje, kuri sutapo su Prancūzijos revoliucijos 200 metų sukaktim. Toji revoliucija paskelbė labai masinančius šūkius: Liberté, Egalité Fraternité. Laisvė, lygybė ir broliškumas dar ir šiandien gražiai skamba ypač skriaudžiamųjų ausyse. Tie gražūs šūkiai buvo paskandinti 17,000 revoliucijos aukų kraujuje. Tai

buvo irgi prisiminta, tačiau dėl to nesijaudinta. Revoliucijos metu išgalvota mašina galvom kirsti — giljotina patarnavo modeliu... auskarams ir kitiems papuošalams. Tik New Yorke, visų emigrantų prieglobstyje, buvo atlaikytos pamaldos už nužudyto karaliaus ir jo žmonos vėles.

Iš pačios revoliucijos, kaip žinome, nedaug kas liko. Vietoje nugalabinto karaliaus netrukus atsirado imperatorius. Ir dabar minint 200 metų vargšų revoliuciją puotavo turtingiausių valstybių atstovai. Kaip ilgainiui keičiasi vardų reikšmė! Kruvini smurto įvykiai duoda progos visuotinam pasilinksminimui.

Tai nereiškia, kad aš būčiau 'senojo režimo' šalininkas. Permainos tvarkoje būtina reikalingos, tačiau ar nebūtų gražiau, jei pvz. ru-

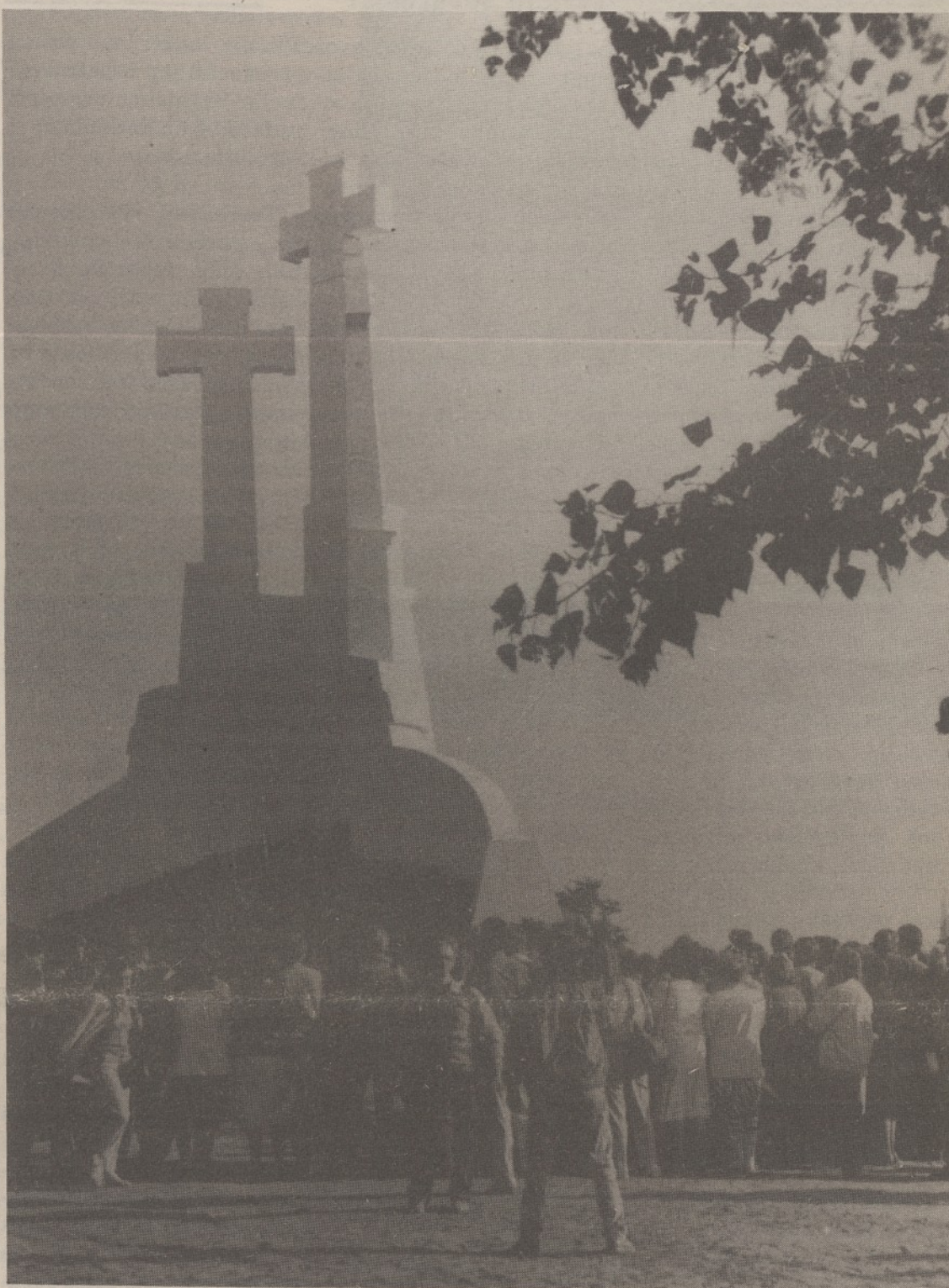
(Nukelta į 4 psl.)

Dr. Leonas Kriaučeliūnas pakviestas į VLIKo valdybą



Vyriausiojo Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto valdybos pirmininkas dr. Kazys Bobelis pakvietė į Vliko valdybą žinomą visuomenininką, Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos pirmininką dr. Leoną Kriaučeliūną.

Liepos 22 d. Vliko taryba savo posėdyje šį Vliko pirmininko aktą patvirtino.



Tūkstančiai žmonių užpildė Kalnų parką ir Trijų Kryžių kalno pašlaitę Vilniuje, stebėdami dar vieną stebuklą, atstatytus Trys Kryžius, kuriuos bolševikai buvo nugriovę. Birželio 14 kardinolas V. Sladkevičius pašventino kryžius, o minia prieš išsiskirstydama sugiedojo "Lietuva brangi".

Pauliaus Lileiko nuotr. (Mažoji Lietuva)

Tautų naikinimas Sovietų Sąjungoje

Dabar Ženevoje vykstančioje Tarptautinės darbo organizacijos konferencijoje žadama patobulinti konvenciją, kurios tikslas yra apsaugoti vietinių, iš seno tam tikroje teritorijoje gyvenančių tautų teisę nebūti iš jos iškeldintoms ar išstumiamoms.

Sovietų darbo ministerijos atstovas Piotras Gončarukas konferencijoje pripažino, kad jo krašte kai kurių tautų kultūrai gresia sunykimas. Jis sakė, kad Sov. Sąjungoje milijonai žmonių susiduria su tokiu spaudimu, kuris kitur jau sunaikino ištisas tautas.

Sovietinėje Aukščiausioje taryboje kai kurie tautybėms atstovaujantieji delegatai pavaizdavę, kokį liūdną vaizdą jų gyvenamo-

se teritorijose sudaro aplinkos sunaikinimas, kultūrinė asimiliacija. Vienas deputatas papasakojo apie evenkų sritį šiaurės Sibire, kur yra apie milijonas kvadratinų kilometrų teritorijos ir gyvena ten net 26 skirtingos tautinės grupės. Tačiau dėl pramonės plėtimo ta sritis virto "mirties zona".

Daugiausia gal ir jo pasakojimu remiantis būsianti pakeista konvencija, kuri reikalaus, kad tautos apgyvendinta žemė būtų neliečiama, kaip jos nuosavybė, ir asimiliacija ten neturi veržtis.

MOLDAVIJOS REIKALAVIMAS

Riaušės Uzbekistane, Tadžikistane, ir žuvusiųjų skaičius ten vis didėja.

O prieš kurį laiką sujudo ir Moldavija, ta iš Rumunijos 1940 m. užgrobtą teritoriją. Tą užgrobtą sukaktį jie paminėjo kaip liūdesio dieną 40,000 demonstracija, su Rumunijos na — spalvų vėliavomis. nna — spalvų vėliavomis. Pagrindiniai jų reikalavimai, kaip ir iki šiol, grąžinti spaudos reikalui rumunišką raidyną vieton sovietų primestos kirilicos ir valstybine kalba kad būtų moldaviška.

Reikalaujama taip pat, kad atsistatydintų partijos ir vyriausybės vadai ir būtų sudaryta nauja Moldavijos respublika, įjungiant į ją dar Bukoviną, kuri buvo atimta iš Rumunijos ir padovanota Ukrainai.

(Nukelta į 2 psl.)

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

DIRVAP.O. BOX 03206
CLEVELAND, OHIO 44103
TEL. (216) 431-63446116 ST. CLAIR AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44103
THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPEREDITOR: VYTAUTAS GEDGAUDAS
DIRVA (USPS 157580)POSTMASTER: Send address changes to DIRVA
6116 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio 44103Second-class postage paid at Cleveland, Ohio • Published Weekly by
American Lithuanian Press & Radio Assn. VILTIS, INC. • Subscription
per year \$25.00 • Single copy 60 cents.Prenumerata metams \$25.00, pusei metų \$15.00 • Atskiro numerio
kaina 60 centų • Straipsniai pasirašyti pavarde, inicialais ar slapyvardžiu
nebūtina išreikšti redakcijos nuomonę • Nespausdinti straipsniai grąži-
nami tik autoriams prašant • Už skelbimų turinį ir kalbą redakcija neatsako.

Masinis susirinkimas

ELTOS Informacijos tar-
nyba palaikanti reguliarių
ryši su Lietuvos Laisvės
Lyga, Helsinkio grupe ir
kitomis okupuotos Lietuvos
politinėmis ir visuomeninė-
mis organizacijomis dabar
susijungusiomis į Lietuvos
Nepriklausomybės Sąjungą,
gavo pranešimą, kad liepos
12 d. Lietuvos Nepriklausomy-
bės Sąjunga sušaukė
masinį susirinkimą prie Le-
nino paminklo Lukiškio aik-
štėje, Vilniuje. Šis susirin-
kimas buvo sušauktas pa-
minėti taikos sutartį kurią
Leninas pasirašė su Lietu-
vos respublika 1920 m. lie-
pos 12 d. Masinis susirin-
kimas priėmė nutarimą ku-
rį persiuntė VLKui:

1. Griežtai pareikalauti
iš SSSR vyriausybės, kad
būtų tuojau atšaukti visi
nukrypimai kuriuos įvykdė
SSSR valstybės vadovai po
Lenino mirties, grubiai, ne
vienu atveju, sulaužė sutar-
tį kurią su Lietuvos respubli-
ka pasirašė Leninas.

2. Kad Lietuvai būtų su-
grąžintos visos žemės ku-
rias minėta sutartimi Lie-

tuvai pripažino pats Leni-
nas.

3. Kad nieko nelaukiant
būtų iš Lietuvos išvesta vi-
sa okupacinė kariuomenė,
kuri sulaužė Lenino pasira-
šytą sutartį 1940-tais me-
tais birželio 15-tą dieną įsi-
verždama į Lietuvą ir ją
okupuodama.

4. Kad pagal Lenino pa-
sirašytą sutartį Lietuvai
būtų sugrąžintos visos me-
no, mokslo ir istorinės ver-
tybės įvairiu laiku ir įvai-
riais būdais iš Lietuvos iš-
gabentos į Rusiją, pvz. Lie-
tuvos Metrika.

5. Vyriausią Lietuvos Iš-
laisvinimo Komitetą prašo-
me veikti pagal šia mūsų
priimtą rezoliuciją žadinant
viso doro pasaulio sąžinę,
kad jis aiškiai ir konkre-
čiai pasisakytų už nepri-
klausomos Lietuvos vals-
tybės atkūrimą.

6. Rezoliucija priimta
daugiatūkstantinės minios
Lukiškio aikštėje prie Le-
nino paminklo Vilniuje
1989-tais metais liepos 12-
tą dieną.

(ELTA)



Jaunas klaipėdietis irgi demonstruoja už nepriklausomą
Lietuvą... "Tarybinės Klaipėdos" nuotr.

Slaptųjų protokolų istorija Nuernbergo teisme Paruošė B. Klovas (3)

Von Ribbentrop: Dery-
bos su Rusija buvo prasidė-
jusios jau anksčiau. Mar-
šalas Stalinas 1939 m. ko-
vo mėn. savo kalboje pada-
rė tam tikras užuominas,
kad jis pageidauja turėti
geresnius santykius su Vo-
kietija. Aš patiekiau tą
kalbą Adolfui Hitleriui ir
paklausiau jo, ar mes ne-
turėtume pabandyti išsiaiš-
kinti, ar ta užuomina neturi
ką nors tikro savyje. Iš pra-
džių Hitleris abejojo, bet
vėliau jam ta idėja tapo la-
biau priimtina. Ėjo dery-
bos dėl komercinės sutar-
ties, ir per tas derybas su
Fuehrerio leidimu, aš ban-
džiau išsiaiškinti Maskvo-
je dėl galimybės tikro til-
to tarp nacional-socializmo
ir bolševizmo ir ar dviejų
šalių interesai negali paga-
liau būti suharmonizuoti.

Dr. Horn: Kaip išsivystė
Sovietų Rusijos komercinės
atstovybės Berlyne santy-
kiai su jūsų ministeriu
Schnurre?

Von Ribbentrop: Minis-
terio Schnurre derybos da-
vė vaizdą per reliatyviai
trumpą laiką, iš kurio aš
galėjau prileisti, kad Sta-
linas rimtai galvojo savo
prakalboj. Tada pasikeista
telegramomis su Maskva,
kas rugpiučio vidury prive-
dė prie Hitlerio pasiuntimo
telegramos Stalinui, po to
Stalinas, atsakydamas į te-
legramą, pakvietė įgalioti-
nį į Maskvą. Tikslas, kuris
buvo diplomatiškai paruoš-
tas, buvo sudaryti nepuoli-
mo paktą tarp dviejų šalių.

Dr. Horn: Ar yra tikra,
kad jūs buvote pasiųstas į
Maskvą kaip įgaliotinis?

Von Ribbentrop: Taip,
tai yra žinoma.

Dr. Horn: Kada jūs skri-
dote į Maskvą, ir kokias
derybas jūs ten vedėte?

Von Ribbentrop: Rugpiū-
čio 22 d. vakare aš atvykau
į Maskvą. Stalino ir Moloto-
vo duotas priėmimas buvo
labai draugiškas. Iš pradžių
mes turėjome dviejų valan-
dų pasikalbėjimą. Per tą
pasikalbėjimą buvo išdisku-
tuotas visas kompleksas
rusų-vokiečių santykių. Re-
zultatas buvo, pirma, dvie-
jų šalių bendras noras pa-
remti jų santykius visai
nauja baze. Tai turėjo bū-
ti išreikšta nepuolimo pak-
te. Antra, dviejų šalių in-
teresus sritys turėjo būti
apibrėžtos; tas buvo pada-
ryta slaptu papildomu pro-
tokolu.

Dr. Horn: Kokie atvejai
buvo liečiami slaptam pa-
pildomam protokole? Koks
buvo jų turinys ir koki po-
litinė bazė?

Von Ribbentrop: Aš no-
rėčiau pasakyti, iš viso pir-
ma, kad tas slaptas proto-
kolas buvo minimas tame



Taip vaizduojamas Hitlerio-Stalino sanderis vienoje de-
monstracijoje Vilniuje... Pauliaus Lileikio nuotr.

teisme keletą kartų. Aš kal-
bėjau labai atvirai per de-
rybas su Stalinu ir Moloto-
vu, ir rusų džentelmenai
taip pat naudojo aiškią kal-
bą su manimi. Aš nubrėžiau
Hitlerio norą, kad abi šalys
pasiektų aiškų susitarimą,
ir, žinoma, aš taip pat kal-
bėjau apie kritišką padėtį
Europoj. Aš pasakiau rusų
džentelmenams, kad Vokie-
tija darys viską išrišti pa-
dėtį Lenkijoje ir išrišti sun-
kenybes taikingai, kad bū-
tų pasiektas draugiškas su-
sitarimas, nežiūrint visko.

Tačiau aš nepalikau abe-
jonių, kad padėtis yra rim-
ta ir kad yra galima, kad
ginkluotas konfliktas gali
prasidėti. Tai buvo aišku ir
be to. Abiems valstybinin-
kams, Stalinui, kaip ir Hit-
leriui, tai buvo teritorijų
klausimas, kurias abi šalys
prarado po nelaimingo ka-
ro. Todėl, yra klaidinga
žvelgti į tuos dalykus iš ki-
to punkto. Ir kaip Adolfas
Hitleris buvo nuomonės,
kurią aš pareiškiau Mask-
voje, kad vienu ar kitu bū-
du ta problema turi būti iš-
spręsta tai taip pat rusų
pusė matė aiškiai, kad tai
yra toks reikalas.

Mes svarstėme tada, kas
turėtų būti daroma iš vo-
kiečių pusės ir kas iš rusų
pusės ginkluoto konflikto
atveju. Demarkacijos lini-
ja buvo sutarta, kaip yra
žinoma, kad nepakenčiamos
lenkų provokacijos atveju,
ar karo atveju, būtų siena,
kad vokiečių ir rusų intere-
sai lenkų teatre negalėtų ir
neturėtų susikirsti. Gerai
žinoma siena buvo sutarta
pagal upių Vyslos, Sano ir
Bugo linija lenkų teritori-

joj. Ir buvo sutarta, kad
konflikto atveju teritorijos,
gulinčios į vakarus tų upių,
būtų vokiečių interesų sri-
tis, ir tos į rytus būtų rusų
interesų sritis.

Yra žinoma, kad vėliau,
po karo prasidėjimo, tos zo-
nos buvo užimtos iš vienos
pusės vokiečių ir iš kitos
pusės rusų kariuomenės. Aš
noriu pakartoti, kad tuo lai-
ku aš turėjau įspūdį, iš
abiejų iš Hitlerio ir Stali-
no, kad teritorijos — kad
tos lenkiškos teritorijos ir
taip pat kitos teritorijos,
kurios buvo nubrėžtos tų
interesų srityse, apie ką aš
kalbėsiu tuoju — kad tos
buvo teritorijos, kurias abi
šalys prarado po nelaimin-
go karo. Ir abu valstybinin-
kai be abejonės buvo nuo-
monės, kad jei tos terito-
rijos — jei, aš norėčiau pa-
sakyti, paskutinė proga ras-
ti protingą sprendimą tas
problemas išspręsti — tai
iš tikro buvo Adolfui Hit-
leriui pateisinimas tas te-
ritorijas įjungti į Vokiečių
Reichą kita kokia procedū-
ra.

Virš to ir apie tai, yra
žinoma taip pat, kad kitos
interesų sritys buvo api-
brėžtos, atsižvelgiant į Suo-
miją, Baltijos valstybes ir
Besarabiją. Tas buvo dvie-
jų didelių galybių interesų
nustatymas, numatant tai-
kingą sprendimą, kaip ir
sprendimą karu.

Dr. Horn: Ar yra tikslu,
kad tos derybos buvo spe-
cifiškai tiksliai atvejui, kad,
remiantis nepuolimo paktu
ir politiniu susitarimu tarp
Rusijos ir Vokietijos, jei

(Nukelta į 4 psl.)



KŪRYBA IR MOKSLAS



Dr. Kęstutis J. Valiūnas Tarnaujant Lietuvai

Žvilgsnis į praeitį. Lietuvos okupacijos. Kova už laisvę.

Rezistentų koalicija. Vlikas. S. Kudirkos šuolis
į laisvę. Helsinkio nutarimai.

Dr. Antanas Butkus



Dr. Kęstutis J. Valiūnas, Vliko garbės pirmininkas.

Autorius šią knygą dedikavo tiems, kurie kovojo ir dar tebekovoja už Lietuvos laisvę. Knyga yra suskirstyta į tryliką skyrių. Daugumoje tai aprašyti žymesni įvykiai, susiję su rezistenciniais pasipriešinimais, k. a. Simo Kudirkos dramatinis šuolis į laisvę, Pabaltiečių pasaulinė konferencija, Helsinkio sutartis ir kova už žmogaus teises. Pagrindinė tų įvykių jungtis tai Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas (VLIKas) ir dr. K. Valiūno, kaip ilgamečio jo pirmininko asmeniniai išgyvenimai, biografija ir jo įnašas į lietuvių išeivijos politinę veiklą.

Pirmasis skyrius yra išties Lietuvos istorijos škiecas. Jo tikslas — supažindinti skaitytojus ir ypatinai išeivijos lietuvių jaunimą su Lietuvos praeitimi, jos kultūra ir aspiracijomis būti ir likti nepriklausoma valstybe. "Nors Lietuvos istorija, kultūra ir siekimai yra neatskiriama susiję su Vakarų pasauliu, tačiau jos teritorija nelegaliai tebėra užgrobta Sovietų Sąjungos", įžangoje rašo dr. K. Valiūnas. Nežiūrint labai nepalankių istorinių aplinkybių, lietuviai pajėgė sukurti ir išlaikyti stiprų tautinį charakterį ir turtingą bei spalvingą ir savitą kultūrą. Nors tauta nuolat patirdavo ne tik dvasinį, bet ir fizinį genocidą, ji pajėgdavo sukaupti vidines jėgas ir demokratinius idealus, kurie yra neatskiriama jungtis su esminiais žmogaus lūkesčiais bei siekiais. Okupacijų metu vienas trečdalis lietuvių buvo sunaikinti sovietų ir nacių koncentracijos stovyklose, ar nukankinti kalėjimuose. Deja, Vakarų politiniai vadovai dažnai yra indiferentiški mažų tautų, kaip Lietuva, likimui. Kai kurie iš jų net galvoja, kad Pabaltijo tautų likimas jau galutinai išspręstas ir todėl jų išlaisvinimas nebėra įmanomas. Gi dabartiniai įvykiai, kurie vyksta po šios knygos pasirodymų, kalba ką kitą ir užtat dr. Valiūno tvirtinimas, kad kovos už Lietuvos išlaisvinimą turės būti sėkmingos, jau dabar pradeda pasitvirtinti.

Lietuvos istorijos apybraiža daugumoje skirta jaunesniems mūsų kartoms.

Čia aptarta lietuvių kalbos kilmė, pabrėžtas jos panašumas su sanskritų, graikų ir lotynų kalbomis ir tuo pačiu didelis skirtingumas nuo slavų kalbų. Nuo tryliktojo šimtmečio lietuvių kunigaikščiai kovojo prieš rusus ir lenkus. Karalius Mindaugas pirmasis (1253 m.) apkrikštijo Lietuvą. Tačiau dėl karaliaus nužudymo lietuviai vėl atsivertė į pagonis.

Ilgus metus lietuviai kovojo prieš kryžiuočių ordoną, kuris norėjo Lietuvą kardu apkrikštyti, kol pagaliau Vytautas 1410 m. ties žalgiriu sutriuškino kryžiuočius. Deja, Liublino unija (1569 m.) su lenkais suvaržė Lietuvos suverenitetą, padarydama ją lyg Lenkijos provincija. To pasekoje 1795 m. įvyko Lenkijos-Lietuvos padalinimas ir Lietuva atiteko Rusijai, kuri per 120 metų ją valdė. Žiaurus jų režimas uždraudė net spaudą Lietuvoje. Užtuot nutautinus, Lietuvoje gimė stiprus pasipriešinimas. Knygos lietuvių kalba buvo spausdinamos Rytprūsioose. Tuo metu pasirodė "Aušra", "Varpas" ir "Tėvynės Sargas". 1904 m. rusai buvo priversti atšaukti knygų spausdinimo draudimą.

Laike Rusijos revoliucijos (1905 m.) buvo suorganizuotas Didysis Vilniaus ansamblis, kuris pareikalavo autonominės demokratijos Lietuvai su Vilniaus miestu, o 1918 m. vasario 16 d. Vilniaus Taryba paskelbė Lietuvos nepriklausomybę, kuri tęsėsi tik dvidešimt du metus, nes ją užgniaužė Sovietų okupacija. Pirmoji Sovietų okupacija buvo labai žiauri — išdraskyta krašto ekonomija, kultūrinis gyvenimas suvaržytas ir virš 30,000 lietuvių buvo išvežta į Sibirą. 1941 m. prasidėjo vokiečių-rusų karas, kuriame Lietuvos laisvės kovotojai-partizanai užėmė susisiekimo mazgus. Kaune, Vilniuje ir kituose Lietuvos miestuose. Sukilime dalyvavo apie 100,000 vyrų ir 2700 iš jų buvo užmušti, ar sunkiai sužeisti.

Karui tik prasidėjus Lietuvos aktyvistai paskelbė nepriklausomybę. Buvo sudaryta provizorinė vyriausybė su Juozu Ambrozevičium priešakyje. Toji vyriausybė rugpiūčio 5 d. buvo

vokiečių suspenduota. Gi 1943 m. lapkričio 25 d. buvo sudarytas VLIKas buvusių politinių partijų pagrindu. Pirmasis VLIKo pirmininkas buvo Steponas Kairys, o Adolfas Damušis ir Balys Gaidžiūnas buvo išrinkti vicepirmininkais. VLIKas paruošė politinę deklaraciją. To pasekoje 1944 m. balandžio mėn. vokiečiai suareštavo aštuonis VLIKo narius.

Sovietų armijai besianti-nant į Lietuvą, VLIKas sudarė savo delegaciją Vokietijoje su Mykolu Krupavičium, Rapolu Skipičiu ir Vaclovu Sidzikausku. Vokietijoje VLIKo delegacija rūpinosi savo kolegų išlaisvinimu, kurie buvo suvežti į Vokietijos kalėjimus. Delegacija taip pat pasiuntė keletą memorandumų į Jungtines Tautas dėl Sovietų tėsiamų lietuvių deportacijų kai virš 115,000 lietuvių tuo metu buvo išvežti į Sibirą.

1945 m. pavasarį susior-ganizavo 30,000 partizanų, pasiruošusių kovoti prieš Sovietų terorą. Jų kovos tęsėsi iki 1952 metų ir tose kovose žuvo daug tūkstančių partizanų. Tolimesnei kovai tęsti jie persimetė iš miškų į pogrindį. Vokietijoje VLIKo pastangomis buvo įsteigta Pasaulio Lietuvių Bendruomenė (PLB) ir tai buvo didžiausias VLIKo aktas išeivijos lietuviams suorganizuoti.

Knygoje daug autoriaus biografinių žinių, nes jis pats anksti įsijungė į tautos laisvinimo pastangas. Dar būdamas Kauno Jėzuitų gimnazijos moksleiviu jis suorganizavo moksleivių partizanų būrelį ir jam vadovavo. Dr. Valiūnas studijas tęsė Čekloslovakijoje ir Austrijoje, kur turėjo geras sąlygas išmokti svetimas kalbas. Tas jam daug padėjo politinėje veikloje, įskaitant ir vadovavimą VLIKui.

1951 m. dr. Valiūnas su šeima atvyko į JAV ir apsigyveno New Rochelle prie New Yorko. Čia gyvendamas jis užmezgė ryšius su tarptautinės prekybos biznieriiais ir įsteigė keletą prekybos kompanijų. Profesinis darbas sudarė jam geras finansines sąlygas ir pradėjo užmegsti kontaktus su įtakingais Vakarų valstybių prekybininkais ir dip-

lomatais. Daug keliaudamas po užsienį jis turėjo progos iškelti Lietuvos reikalus. Šios reprezentacijos VLIKo išdui buvo gratis, kas, neturint didelių resursų buvo didelis plusas. Šalia to, dr. Valiūnas praleido daug laiko lankydamas Lietuvių Bendruomenės vietus JAV-se, Kanadoje, Pietų Amerikoje ir Europoje. 1966 m. jis buvo išrinktas VLIKo pirmininku ir kaip toks aplankė daugelį kraštų ne tik Europoje, bet taip pat Australiją, Japoniją ir Korėją, kur Vatikano sekretorijato pagalba pe rten dirbantį V. J. Bulaitį suėjo į kontaktą su įtakingais katalikų žmonėmis. Šalia atstovybių lankymo ir komunikatų ruošimo Valiūno vadovaujamas VLIKas reagavo į įvairius įvykius, jų tarpe Brazinskių byloje bei Simo Kudirkos dramatinam pabėgime iš rusų laivo bei Romo Kalantos susideginimo tragedijoje. Šie įvykiai pareikalavo daug pastangų iš VLIKo ir ypatinai iš jo pirmininko.

Dr. Valiūnas buvo Pabaltiečių Santalkos pirmininkas, kai vyko Helsinkio konferencija. VLIKo valdyba rūpinosi, kad toje konferencijoje Vakarų vadovai neišduotų Pabaltijo kraštų. Helsinkio konferencijai buvo išsamiai pasiruošta ir aktyviai dalyvauta, nors tos didžiulės pastangos neatnešė lauktų rezultatų. Konferencijoje dalyvavę Vakarų valstybių diplomatai pasirašė Helsinkio aktą

visai nepaminedami Pabaltijo valstybių reikalo, nors buvo jame rašytas bendras susitarimas, kad ateityje Europos valstybių sienos galės būti pakeistos. Sienų pakeitimas bus galimas tikrai diplomatinų derybų būdu. Svarbiausias Helsinkio susitarimo momentas, tai žmogaus teisiu aktas, kuris įgalino organizuoti Helsinkio susitarimo stebėtojų grupes, kurios stebėjo Helsinkio nutarimų vykdymą. Tokia stebėtojų grupė buvo susiorganizavusi ir Lietuvoje. Saharovo vizito metu Vilniuje buvo aptarta Maskvos Helsinkio grupės, kuriai vadovavo plačiai žinomas fizikas Juris Orlovas. Disidentas Viktoras Petkus vadovavo lietuvių grupei.

1976 metais Lietuvos Helsinkio grupė paskleidė savo manifestą Vakarų valstybių žurnalistų tarpe. Lietuvos rezistentų grupė palaikė glaudžius ryšius su Sovietų disidentais Maskvoje. Abi grupės aktyviai reiškėsi disidentiniuose sąjūdžiuose ir tas buvo didelė staigmena ne tik Maskvai, bet taip pat Vakarų pasauliui. Helsinkio susitarimas reikalavo, kad kas keturi metai būtų peržiūretas tų susitarimų vykdymas. Tuo reikalu pirmoji konferencija buvo Belgrade. Tuometinis JAV prezidentas Carteris žmogaus teises laikė viena iš svarbiausių sutarčių su Sovietais. Jo vyriausybė tam reiki-

(Nukelta į 6 psl.)

Mums rašo

NEI ŠIS, NEI TAS...

Bent kelis kartus perskaičiau straipsnį "Kas ir kam turėtų būti rankas?", "Dirvos" birželio 22 d. numeryje ir niekaip negaliu suprasti, ką ir norėjo pasakyti.

Suminėjo poetus dr. V. Kudirką ir P. Vaičaitį, caro valdžios persekiotus, peranksti džiova mirusius; B. Sruogą ir K. Inčiūrą, mirusius Sibire; A. Miškinį, praradusį sveikatą Sibire, grįžusį į ok. Lietuvą mirti. Jiems priešpriešais pristato, neseniai ok. tėvynėje apsilankiusį, poetą Bernardą Brazdžionį ir cituoja "Draugo" korespondento rašinį, kaip tauta sutiko poetą: "...jį apsupo buvę Sibiro tremtiniai, išnešė jį ant rankų, siekė būti rankas. Pagarba ir meilė liejosi per kraštus. Verkė seni ir jauni..." Toliau rašo: "...ar nekrūpteli šilta, balta ir švelnaus delno ranka, kurią siekia būti Sibiro tremtinio lūpos..."

Kaip gaila, kad mūsų tarpe atsiranda tokių, kurie nei buvę, nei matę, tik pasiklioję "on dit" (paskalomis) jaučiasi turį teisę suniekinėti niekuo nekaltą žmogų-poetą, kurio eilėraščiai nešė laisvės viltį pavergtiems — tėvynėje, — buvo gyvybės talismanu Sibiro tremtyje. Reikėjo būti tuo metu būti ok. Lietuvoje, pamatyti, ir iš tremtinių lūpų išgirsti, kodėl B. Brazdžionis jiems ne vien tik poetas, bet pranašas ateinančios laisvės dienos! Reikėjo pasižiūrėti į tremtinių rankose laikomus poezijos rinkinius, gyvybę rizikuojant išsivežtus į tremtį,ėjusius iš rankų į rankas; ranka perrašytus eilėraščius, metų metais slėptus. Reikėjo pamatyti B. B. veidą, kai jis didžiai sujaudintas, su meile ir kuklumu pasirašinėjo, įrašinėjo dedikacijas į savo poezijos, nuo ilgų metų ir dažno skaitymo jau tik lapais pavirtusius, rinkinius!

Ir tik tada "rūstintis!" Ar ir matė, kaip Brazdžioniui tremtiniai siekė būti rankas? Ar matė, Brazdžionio reakciją į tai? Prieš klausiant B. B. "ar nekrūpteli, šilta, balta ir švelnaus delno ranka..." tegu ir pats savęs paklausia ar jam nekrūptelia ne tik ranka, bet ir sąžinė, po inicialais pasislėpus, tokia nepagrįsta pagieža įžeisti ne tik poetą, bet ir skaitytojų inteligenciją?

Dabar ne Stalino laikai, niekas neįsakinėja tremtiniams ką daryti, kaip daryti. Jeigu tremtiniai jaučia poetui tokią meilę ir pagarbą, tai yra grynai jų reikalas. jei gelėmis jam ta-



JAV LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS KRAŠTO VALDYBA LITHUANIAN-AMERICAN COMMUNITY OF THE U.S.A., INC.

2713 West 71st St., Chicago, IL 60629

(312) 436-0197

S. O. S.

Reikalinga skubi pagalba Lietuvai!

JAV Lietuvių Bendruomenės krašto valdyba ragina visus išeivijos lietuvius jungtis prie Lietuvos žmonių pastangų reikalaujant panaikinti Molotovo-Ribbentropo pakto pasekmes. Lietuvoje tikimasi surinkti 2 milijonus parašų. Prisidėkime ir mes rinkdami parašus savo ir amerikiečių tarpe. Išeivijoje surinkti parašai bus įteikti Jungtinėms Tautoms.

Lietuvoje paruošta ši peticija, kuri bus jų įteikta Sovietų Sąjungos, Vakarų ir Rytų Vokietijų vyriausybėms ir Jungtinių Tautų Generaliniam Sekretoriui:

TSRS, VFR, VDR VYRIAUSYBĖMS, SNO GENERALINIAM SEKRETORIUI

1939 m. rugpjūčio 23, rugsėjo 28 ir 1941 m. sausio 10 d., slaptaisiais protokolais prie vadinamo Molotovo-Ribbentropo pakto, Lietuva tapo derybų tarp Vokietijos Reicho ir Tarybų Sąjungos objektu. 1940 m. birželio 15 d. Lietuva buvo raudonosios armijos okupuota, o rugpjūčio 3 d. aneksuota — prieš Lietuvos gyventojų valią įjungta į TSRS sudėtį.

Vokietijos Reicho ir Tarybų Sąjungos vyriausybių politiniai ir kariniai veiksmai Tautų Sąjungos narių Lietuvos, Latvijos ir Estijos atžvilgiu yra grubus tarptautinės teisės pažeidimas.

Reikalaujame, kad TSRS, VFR, VDR vyriausybės paskelbtų Molotovo-Ribbentropo pakto slaptuosius protokolus neturinčiais juridinės galios nuo pat jų pasirašymo momento.

Reikalaujame, kad TSRS likviduotų Molotovo-Ribbentropo pakto pasekmes, išvestų iš Pabaltijo valstybių savo okupacinę kariuomenę ir leistų valstybių tautoms pačioms nustatyti politinę-socialinę santvarką Lietuvoje, Latvijoje ir Estijoje.

Prašome SNO Generalinį Sekretorių atsiųsti atstovus stebėti, kaip bus vykdomi laisvi rinkimai Pabaltijo valstybėse.

Išsiskirkpkite ir pasidauginkite 7 psl. spausdinamą peticijos vertimą į anglų kalbą ir surinkę parašus siųskite JAV LB krašto valdybai, 2713 West 71st Str., Chicago, IL 60629, prieš Molotovo-Ribbentropo pakto 50 metų sukaktį 1989 rugpjūčio 23 dieną.

JAV LB Krašto Valdybos vardu,

Dr. Antanas Razma
Pirmininkas

kus kloja — jų reikalas... Jie, perėję pragarą žemėje, neklausia nei rb, nei KGB "ar galima?"

Reikėjo būti B. Brazdžionio apsilankymo pas Petrą Cidziką metu, pasiklausyti jų pokalbio, — tada vargu, ar būtų drįsęs taip niokoti žmogų, kurį taip gerbia ir myli visa tauta. Gali klysti vienas žmogus, keli žmonės, bet visa tauta?

Iš viso rb straipsnis — nei šis — nei tas; aukštaitiškai tariant "nei nešt, — nei vežt", — labai neaiškus.

Ko gi rb, pats išnešęs kailį iš Lietuvos, nepalikęs nei sveikatos, nei kaulų Sibire, nori iš B. Brazdžionio? Ar Lietuva būtų jau laisva, jei ir B. B. būtų vergavęs Sibire, statęs "didžiąją" tėvynę, palikęs kaulus amžino įšalo žemėje, pažymėtus tik mediniu kryželiu? Ar rb širdį gelia, kad B. Brazdžionį sutiko ok. Lietuvoje, kaip jis pats, kad rašo: "...tokio didingo vaizdo dar nėra buvę visoje

Tamaujant Lietuvai...

(Atkelta iš 5 psl.)

kalui skyrė daug dėmesio. VLIKas taip pat aktyviai reiškėsi Belgrado konferencijoje, plačiai paskleisdamas dokumentinę medžiagą apie prasižengimus žmogaus teisių klausimu Sovietų Sąjungoje.

Knyga parašyta gera anglų kalba. Tuo ji galėtų būti plačiai panaudota visų tų, kuriems rūpi Pabaltijo tautų likimas. Ji turėtų aki-vaizdžiai priminti ir Vaka-

mūsų kultūros istorijoje! (Nors vienas sakinytis teisybės!). Minios žmonių, sutikusių poetą, susirinko ne grąšinimais suvartytos! Nevaromi ir neraginami žmonės tūkstančiais susirenka į tautinius minėjimus, tautos šventes, — ir Brazdžionio atvykimas buvo viena iš tų švenčių!

Valerija Baltušienė
Los Angeles, Ca.

rų valstybių vyriausybėms, ypatingai JAV-se, kad jos dar neįvykdė savo pažadų Sovietų nelegaliai užgrobtų tautų atžvilgiu. Ypatin-gai šiandien, kada tose tautose žmonės vieningai reiškia protestą prieš Molotovo-Ribbentropo sutartį ir smurtu užgrobtas valstybes. Šiandien, kada šimtą-tūkstantines žmonių minios nebudamos represijos, reikalauja didesnių laisvės ir savarakiškumo. Šiandien — dabar — nebeužtenka JAV valstybės sekretoriaus pareiškimo, kad JAV nepripažįsta Pabaltijo valstybių nelegalios aneksijos. Šiandien — dabar — JAV ir kitos Vakarų valstybės turi sutartinai per Jungtines Tautas pareikalauti gėdingo Ribbentropo - Molotovo akto pasmerkimo ir tikros laisvės sugrąžinimo Pabaltijo valstybėms.

Šiandien — dabar — kaip niekada mūsų veiksniai ir lietuviškosios organizacijos

darniai susitarę ir kalbėdami vienu balsu turėtų visom galimom priemonėm stipriai paspausti JAV vyriausybę, kad pastaroji ne tik gražiais žodžiais, bet ir konkrečiais darbais paspaustų Sovietų Sąjungą ir jos "taikos pranašą ir skelbėją" Gorbačiova, kad šis įvykdytų savo skelbiamą "glasnost" ir "perestroiką", ir kad leistų savo jėga užgrobtiem kraštams laisvai ir gyventi ir kurti. Tuomet ir jos galės daug daugiau padėti "Sovietų rojui" iš le-targo atbusti.

OPPORTUNITY FOR OFFICE HELP

Full & part time.
Some experience
preferred.

As combination
Billing Clerk, Telephone
Operator / Receptionist.
Hours 9 to 3
W.J. TRUELLE CO., INC.
25 Dry Dock Ave.
South Boston, MA 02210
Tel. (617) 426-4963

(24-30)

Žvelgiant už įvykių Lietuvoje *Vilius Bražėnas*

Statkutēs minčių iššauktos pastabos

Išėjijos spaudoje ir svarstybose šiandien susikaupia ir įvykius Lietuvoje, pažvelgiant už jų ir tolimesnę ateitį. Reikia pasidžiaugti, kad žurnalistė Jūratė Statkutė de Rosales praėjusį birželį **DIRVOJE** gan išsamiai svarstė likusio pasaulio įtaką ir Lietuvos tolimesnį likimą. Džiugu, kad jau straipsnio antraštėje "Išorės lemiama reikšmė Lietuvos likimo sprendime" ji atmetė mintį, kuria mums bando brukti išėjijos anti-veiksmininkai ir kultūrininkai, jog pati tauta, be niekeno pagalbos ar pašalinių įtakų, atgausianti nepriklausomybę. Savo kalbose ir rašiniuose jau seniai bandau atmesti tokią prielaidą tvirtinimu, jog Lietuva atgaus nepriklausomybę, kai susidarys tam palankios geopolitinės sąlygos, ir tuo metu lietuvių tauta dar bus gyva dvasiniai ir fiziniai Lietuvos teritorijoje.

Antroje straipsnio dalyje (birželio 15 d. laidoje) gausu minčių bei teikimų reikalaujančių kritiškų pastabų ir net esminių pataisų. Apskritai susidaro įspūdis, kad autorė gal net nejučiomis savo svarstymuose remiasi pažiūromis įtaigojamomis Vakarų valdančiojo elito, kurs gan atvirai siekia "Vieno Pasaulio", susijungiant Vakarams su totalitarinėmis "socialistinėmis" sistemomis. Jos minimas Bržežinskis 1963 m. išėjusioje knygoje POLITICAL POWER: USA/USSR naudoja terminą "convergence", kas reikštų interesų susibėgimą. Vėliau, 1970 m. išleistoje knygoje BETWEEN TWO AGES Bržežinskis siūlo palaipsnį "ėjimą link didesnės bendruomenės tarp išsivysčiusių tautų... per įvairiausių netiesioginių ryšius, ir tuo pačiu besivystančius apribojimus tautiniam suverenitetui". Išminėjęs eilę Amerikos negalavimų, jis rašo: "Amerika pergyvena naują revoliuciją", kuri, anot jo, "rodo, jog ji yra tapusi atgyventa". Tad vargu ar galime laukti, kad Bržežinskis ir jo mintims pritaria politikai teigiamai galvotų apie Lietuvos, ir net Lenkijos, "suverenitetą". Priedu, vis atviriau, nors tik pusbalsiai, kalbama apie tarptautinį "merger" — susiliejamą. Kissingerio dominavimo laikais jis ir Brežnevas ne kartą užsiminė apie reikimą padaryti detentę "neatsukama atgal" — "irreversible". Prie Gorbačiovo madon atėjo terminas "pastovumas" — "stability" Sovietijoje. Tai, žinoma, būtina, kad

galima būtų varyti biznį su vergu imperija.

Tai man priminė, jog jau prieš dešimt metų (Į LAISVĘ žurnale, 1979 rugsėjis) mano straipsnyje "Keistina politinės veiklos kryptis" buvo minimi "planuotojai ir planų vykdytojai, kurie siekia 'stabilumo' kolonijose ir tiki, kad 'tautinės valstybės', nepriklausomi kraštai, yra senos atgyventos..."

Kaip dabar matome iš įvykių Sovietijoje, "Naujos Pasaulio Santvarkos" kūrėjai turės bėdos su tautybėmis net pačioje SSSR. Reikia manyti, jog panašios problemos iškils ir "suvienytoje Europoje". Turint tai mintyje skaitau esant didele klaida pasiduoti Vakarų kairės ir Kremliaus pastangoms užtušuoti SSSR tautų problemą, suvedant ją į vakarietiškus "etninius" rėmus. Tai iškreipia kolonijalinės imperijos vaizdą.

Matyt remdamasi Vakarų spauda Statkutė rašo, jog "etniniai sprogimai" gręstų Sovietams, "jei eitu per sparčiai". Deja, ta pati liberalinės kairės Vakarų spauda nerodo jokios baimės dėl etninių sprogių tarp baltųjų ir juodųjų, ir ypač tarp pačių juodųjų tautelių, stipriai spausdama Pietų Afriką į spartų "apartheidą" panaikinimą. Gal todėl, kad P. Afrikoje "sprogimai" išėtų Sovietų naujai? Tarp kitko, kai kurie sprogimai Sovietijoje, susirėmimai tarp atskirų tautybių Azerbeidžiane, Uzbekistane, Armėnijoje, greičiausiai yra KGB suorganizuoti, kad suskaldžius tautas.

Tam Baltijos kraštuose atsirado "Jedinstvo" ir pasireiškia lenkų bruzdėjimas okupuotoje Lietuvoje.

Manding, Statkutė blai-
vią galvosena apie Lietuvos
ateitį apsunkina nepergilus

pagrindinių išorės įtakų supratimas. Tai pasireiškia, pavyzdžiui, jos miglotoje užuominoje, jog buvęs Carterio patarėjas lenkas Brzeziński... turi pasaulinę įtaką per vadinamąjį "pasaulio ekonominės reformos tinklą". Žinia, jog "liberalinė" JAV žinyba vengia tokios rūšies užkulisius valinti tikraisiais vardais. Tai nemadoje, ir gali pakenkti žurnalistinei karjerai. Tačiau mums, svarstant Lietuvos likimą mūsų pačių spaudoje, būtina vadovautis realybe ir kiek galint gilesniu supratimu tų "tinklų", kurie lemia ar gali lemti Lietuvos likimą. Todėl kyla klausimas — apie kokį "tinklą" ji kalba.

Yra žinomos dvi tam atitikti galinčios grupės: Bilderbergeriai ir Trilateristai. Įtakos turėjusi, tačiau savo rolę dabar atlikusi ir įtaką pradusi Bilderbergerių grupė turi centrą Europoje. Su ja tamprius ryšius turėjo Henry Kissingeris. Tačiau George Bush turėjo ir Brėžinskis tebeturi formaliai tamprius ryšius su kita,

naugesne tarptautine ir didžiai įtakinga grupe — Trilateral Commission, (trumpai TC), Jeigu autorė kalba apie Trilateralistus, ji nesveda galą su galais. TC grupė įsteigta ne Europoje "JAV ir Vakarų Europos magnatų", bet Amerikoje — Chase Manhattan bankininko David Rockefellerio, kuris tuomet dar buvo ir internacionalistinio JAV ir pasaulio politiką manipuliuojančio amerikiečių klubo Council on Foreign Relation (CFR) pirmininku. TC buvo sukurta pagal Bržežinskio knygos BETWEEN TWO AGES (Tarp Dviejų Amžių) mintis. Rockefelleris knygos autorių padarė pirmuoju TC direktoriumi. Vienok šiai (kelių šimtų narių) grupei priklauso ne vien tik Europos ir JAV "magnatai", bet dar ir Kanados bei Japonijos didžiai įtakingi asmenys iš biznio, politikos ir spaudos sričių.

Tad svarstant īšorēs, kaip
Europa ir JAV, itakas ī
Lietuvos ateitī, mums pra-
(Nukelta ī 8 psl.)



(312) 436-0197

JAV LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS KRAŠTO VALDYBA
LITHUANIAN-AMERICAN COMMUNITY OF THE U.S.A., INC.

2713 West 71st St., Chicago, IL 60629

To the Governments of the U.S.S.R., the Federal Republic of Germany, the German Democratic Republic, and to the Secretary-General of the United Nations:

On August 23, 1939, and January 10, 1941, by virtue of the Secret Protocols of the so-called Molotov-Ribbentrop Pact, Lithuania became an object of negotiations between the German Reich and the Soviet Union. On June 15, 1940 Lithuania was occupied by the Red Army, and on August 3 it was annexed to the Soviet Union — contrary to the will of the Lithuanian people.

The political and military actions of the German Reich and the Soviet Union with respect to League of Nations members Lithuania, Latvia, and Estonia constitute a gross violation of international law.

We demand that the Governments of the U.S.S.R., F.R.G., and G.D.R. declare the Secret Protocols of the Molotov-Ribbentrop Pact legally null and void from the moment of their signing onwards.

We demand that the U.S.S.R. abolish the consequences of the Molotov-Ribbentrop Pact, withdraw its occupation forces from the Baltic States, and allow the peoples of those states to determine for themselves what political and social system Lithuania, Latvia, and Estonia shall have.

We ask the Secretary-General of the U.N. to dispatch representatives to observe how the process of free elections in the Baltic States is carried out.

[illegible]

A. A.

EDVINUI BALCERIUI

mirus, dukroms, mūsų draugėms, DANGUOLEI ir RAMAI bei visai giminei giliausią užuojautą reiškia ir skausmu bei liūdesiu dalinasi.

**Daiva ir Raimundas Panarai
Severina ir Nardis Juškai**

Kolegai

A. A.

EDVINUI BALCERIUI

mirus, žmonai HALINAI, dukroms RAMAI ir DANGUOLEI bei artimiesiems, reiškiamo nuoširdžią užuojautą.

**Aldona ir Alfas Simonaičiai
Audronė ir Andrius Gaižiūnai**

A. A.

LEONUI BIELINIUI

Lietuvoje tragiškai žuvus, jo broliui PETRUI BIELINIUI ir jo šeimai, nuoširdžią užuojautą reiškia.

**Irena Sušinskienė
Elena Bridžiuvienė ir Romas
Povilas ir Ona Skardžiai**

Buvusiai mūsų artimai kaimynei ir mielai draugei

A. A.

KONSTANCIJAI RASTAUSKIENEI

mirus, vyrui AUGUSTINUI, giminėms bei kitiems artimiesiems reikiame mūsų širdingiausią užuojautą.

**Irena ir Jonas
Kapčiai**
Florida

Lietuvių žurnalistų Sąjungos Detroito

skyriaus ilgametį išdininką, žurnalistą

ANTANĄ GRINIŲ,

broliui IGNUI Lietuvoje mirus, nuoširdžiai užjaučia.

**LŽS Detroito skyriaus
žurnalistai**

BOSTON

IŠEJO Į PENSIJĄ

Stasė Cibienė iš Miltono išėjo į pensiją. Apie 25-rius metus ji vadovavo Harvardo centrinėje bibliotekoje periodikos skyriui. Gimusi Lietuvoje, ji baigė Pedagoginį Institutą Vilniuje, keletus metus dirbo mokytoja šiauliuose. Po karo atvykusi į JAV-bes, ji gavo stipendiją studijuoti Mount Holyoke College (Massachusetts), kurį baigė 1951 m.

Ištekėjusi už inž. Edmundo Cibo, išaugino sūnų ir dukrą, nuo 1961 m. dirbdama bibliotekoje. Jos rūpesčiu biblioteka padidino lietuviškų knygų ir periodikos kolekciją. Šalia to ji talkino suruošiant bibliotekoje baltiečių parodą, daug padėjo savo tautiečiams pasinaudoti bibliotekos knygomis moksliniams darbams.

Išėjusi į užtarnautą poilsį, Stasė Cibienė tikriausiai savo laiko dalį toliau skirs lietuviškam darbui, kuris reikalingas visų mūsų tautos, neišskiriant pensininkų.

KANDIDATAS Į MIESTO TARYBĄ

Laidotuvių direktorius Juozas Casparas iš So. Bostono jau pasiskelbė kandidatu į Bostono miesto tarybos narius. Drauge jis išdėstė pagrindinius savo programos punktus, į kuriuos atkreipė dėmesį dienraštis The Boston Globe. Tai jau antras kartas, kai Juozas Casper yra kandidatas į Bostono miesto tarybos narius. 1987 m. jam nepavyko surinkti reikalingo skaičiaus balsų, kad galėtų būti išrinktas. Šį kartą jis tikisi laimėti. Anksčiau ilgus metus Juozas Casperas buvo Bostono mokyklų komiteto renkamas narys, pasižymėjęs savo naujomis, originaliomis idėjomis, dėl kurių jis dažnai buvo minimas vietos spaudoje ir televizijoje. Lietuviai visuomet rėmė ir teberemia Juozo Caspero kandidatūrą.

RENGINIAI

• Spalio 1 d. 3 val. po pietų So. Bostono Lietuvių Pi-

liečių draugijos salėje Laisvės Varpo rudens koncertas.

• Spalio 28 d. 7 val. vakaro Maironio parke Shrewsburyje prie Worcesterio minėjimas Lietuvos šaulių S-gos 70-ties metų sukakties. Rengia Naujosios Anglijos šaulių Trakų rinktinė.

• Lapkričio 11 d. 6 val. 30 min. vaakro Balfo 72 skyriaus pobūvis Sandaros salėje, Brocktone.

• 1990 m. balandžio 22 d. Lantana restorane Randolphe metinis šv. Petro lietuvių parapijos So. Bostone banketas.

• 1990 m. gegužės 6 d. Brocktone kun. Alberto Abračinsko kunigystės 50 metų jubiliejus.

NEW YORK

LIETUVIŲ MOTERŲ KLUBAS

Š. m. liepos 12 d. Brooniaus ir Vandos Sutkų namuose, Richmond Hill, N. Y. įvyko gausus narių skaičium ir turiningas New Yorko lietuvių moterų klubo susirinkimas, kuriam, vadovauja dr. Marija Žukauskienė. Ji atidarė šį susirinkimą, o sekretorė Magdelena Ulėnienė paskaitė praeito susirinkimo protokolą, priminė apie klubo buvusio Velykų stalo išpūdžius ir paskaitė iš buvusios aktyvios klubo narės Mikalauskienės gautą laišką, kuri nuolatiniam apsigyvenimui persikėlė į Floridą.

Iždininkė Sofija Skobeikienė pranešė, kad klubas iš Lietuvos atvykusiems buriuotojams paremti įteikė trim jachtom po 100 dol.

Susirinkimas tęsėsi gana ilgai ir įdomiai, nes klubo pirmininkė dr. Marija Žukauskienė ir Giedrė Kulpienė ką tik buvo grįžusios iš Lietuvos ir papasakojo savo išpūdžius.

Susirinkimą baigiant p. Sutkai visas nares pavaišino lietuviškai paruoštais skanumynais. (eč)

WANTED EXPERIENCED TIG & MIG WELDERS

& ALUMINUM WELDERS

For 1st & 2nd Shift
Steady work for qualified help salary commensurate with experience. Benefits after 90 days.

MAJESTIC METAL FABRICATING
138 N. Groesbeck St.
Mount Clemens, MI 48043

(28-37)

DETROIT

ORGANIZUOJAMA DEMONSTRACIJA

Organizacijų atstovų ir pavienių asmenų pasitarime, kuriame buvo svarstyta kaip paminėti Molotovo-Ribbentropo slaptojo pakto 50-tą sukaktį, sutarta rugpiučio 23-čią ruošti demonstraciją miesto centre 12 val., pietų pertraukos metu.

Visuomenė kviečiama rinktis prie federalinio pastato 11:45 val. Prašoma atsinešti tautines vėliavėles, ant rankovių nešioti juodus gedulo kaspinus ir moterys, kurios gali, vilkėti tautiniais rūbais.

Bus bandoma pasamdyti autobusus, kurie vežtų iš šv. Antano ir Dievo Apvaizdos lietuvių parapijų. D daugiau informacijų suteiksibe vėliau.

Demonstracija yra rengiama kartu su latviais ir estais. Lietuviams organizuoti sudarytas komitetas: Jonas Urbonas, atstovas Lietuvių Bendruomenės Detroito apylinkėi, Kęstutis Miškinis, Organizacijų centrui ir Jūratė Pečiūrienė. Visos organizacijos yra prašomos į bendrą darbą įsijungti ir kviečiamas sekančiam posėdžiui, kuris įvyks liepos 30 d. 12:15 val. Dievo Apvaizdos lietuvių parapijoje.

L. Rugienienė

PRINTING CUTTER OPERATOR

2nd shift

Must have experience in programmable cutter, and experience in cutting jobs for quality commercial work. 10% night differential paid for 2nd shift.

Competitive wage and excellent benefits offered. Please respond to:

IMPERIAL LITHO-GRAPHIC

P.O. Box 1600

Phoenix, Arizona 85001

EOE

(26-32)

LEAD PERSON: tool & die maker, class A, precision metal stamping company looking for a motivated self starter with experience in solving tool problems, to build and maintain high speed progressive dies. Applicant must have a minimum of 5 yrs. Journeyman experience, be willing to assume responsibility and work well with people. Design capability a plus, excellent wages and benefits. (401) 331-0781 (26-32)

Engineer

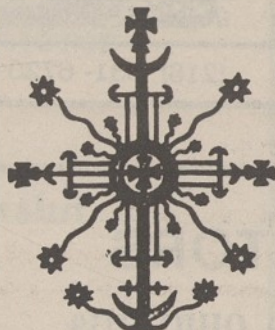
MANUFACTURING

Engineer/NC Programmer

Dresser Pump Division has an immediate opening for a Manufacturing Engineer/NC Programmer with at least 5 years Programming experience in Compact II, CAD/CAM. Degree a plus. We offer comprehensive medical, life and dental benefits. Please send resume to: Dresser Pump Division, Dresser Industries, Inc., 815 Live Oak Dr., Chesapeake, VA. 23320. An Equal Opportunity Employer.

WANTED AT ONCE JOURNEYMEN TOOL AND DIE MAKERS

to work & live in a small congenial community. Central Kentucky manufacturer needs experienced toolmakers for building and maintaining progressive dies. Modern shop with EDM and CAD. Growth company with major companies as customers. Send resume with details of experience to: Continental Metal Specialty Personnel Dept., PO Box 725, Richmond, Kentucky 40475. Equal Opportunity Employer (19-28)



PETKUS

TĖVAS IR SŪNUS

MARQUETTE FUNERAL HOME

TRYNS MODERNIŠKOS KOPLYČIOS

2533 West 71 St., Chicago, Ill.

1410 So. 50th Ave., Cicero, Ill.

Tel.: 476-2345

AIKSTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI



ISKILMĖS KULTŪRINIAME DARŽELYJE

Rugsėjo 10 dieną Lietuvių kultūriniame darželyje bus atidengtas naujas Lietuvos himno autoriaus dr. Vinco Kudirkos biustas.

Bostono apylinkėje gyvenanti vyresniosios kartos lietuvė ponia Jacobson savo mirusiojo vyro atminimui paskyrė atitinkamą auką Kultūrinio darželio valdybai, kad būtų atstatytas dr. Vinco Kudirkos biustas. Biusto sponsorės vyras buvo vyresniosios kartos visuomenininkas, Susivienijimo Lietuvių Amerikoje veikėjas, poetas.

Kudirkos biustą pagal originalą jau sukūrė skulptorius Ramojus Mozaliauskas.

Rugsėjo 10 dieną Kultūros darželyje įvyks viešas biusto atidarymas. Įvykis prasmingai sutampa su šiais metais švenčiama Varpio laikraščio šimto metų sukaktimi ir Vinco Kudirkos 130 gimtadieniu.

PASISEKUSI GEGUŽINĖ

Praeitą šeštadienį Gwinn Estate sodyboje įvyko Lietuvių kultūrinio darželio vasaros pobūvis, kurio pelnas skiriamas darželio atstatymui. Pobūvyje dalyvavo mero egz. asistentas Augustas Pust, Kultūrinių

darželių federacijos atstovai ir lietuviai darželio rėmėjai. Iš viso apie penkiasdešimt svečių. Pobūviui vadovavo pirmininkas Vincas Apanius.

Vasaros vakaro intymią nuotaiką sukūrė ir sužavėjo svečius švelnios roko muzikos dainininkas Ričardas Dautartas. Ji turi gražų balsą, meistriškai groja gitara ir pats rašo roko muziką. Ričardas Dautartas dainavo prancūzų, anglų dainas, bet taip pat vieną dainą "Lietuva" jis padainavo lietuviškai. Ričardas šios dainos muziką sukūrė savo tėvo Zigmo Dautarto parašytam eilėraščiui.

Ričardas Dautartas su savo roko grupė rugsėjo mėnesį išvyksta poros savaitę gastrolėms į Lietuvą.

• **Lietuvių klubo gegužinė** bus rugpiūčio 20 Kroatų sodyboje — Mulberry Road, į rytus nuo 306 kelio.

• **Old World Plazos festivalis** atidaromas trečiadienį, rugpiūčio 2, vakare. Metinis 185-tos gatvės įvykis baigsis sekmadienį, rugpiūčio 6 paradu, kuris prasidės 12 valandą. Kviečiame visus festivalio dienomis aplankyti 185-tąją gatvę ir būtinai sustoti prie Lietuvių namų. Namų priekyje ir taip pat kieme — automobilių aikštėje bus įrengtos kavinės, bus lietuviškų valgių ir gė-

rimų. Gatvėje skambės lietuviškos dainos ir kanklių muzika.

Neužmirškite 185-tos gatvės. Festivalis prasidės rugpiūčio 2 ir baigsis rugpiūčio 6-tą. Dalyvaukite!

• **Pabaltiečių komitetas** rengia demonstraciją rugpiūčio 23 dieną, trečiadienį, Clevelando miesto centrinėje aikštėje. Demonstracijoje bus padaryti atitinkami pareiškimai dėl 1939 m. Ribbentropo-Molotovo pakto.

Iš Lietuvių namų į miesto centrinę aikštę vyks du autobusai. (jst)

• **Kun. Gediminas Kijauskas, S. J.**, Dievo Motinos parapijos Clevelande klebonas, šiuo metu atostogaujantis Montrealyje, Kanadoje pas jėzuitus, siunčia Dirvai ir jos skaitytojams linkėjimus. Džiaugiasi, kad Clevelande buvo gražiai priimtas Sąjūdžio pirm. prof. Vytautas Landsbergis, su kuriuo kalbėjosi telefonu.

Atostogas baigia rugpiūčio pradžioje ir grįždamas žada dar pasimatyti Bostonu su poetu St. Santvaru.

• **Ignas Verbyla**, Cleveland, Ohio, prisimindamas prieš 2 metus mirusią Clevelande savo sesutę Uršulę, Dirvai paremti, kurią ji taip mėgdavo, atsiuntė auką 50 dol. Ačiū.

Skaitykit ir platinkit
DIRVA

WANTED MACHINISTS
A FIRST CLASS MACHINIST & JOURNEYMAN LATHE MACHINIST
Be able to set up work from blue prints and close tolerance. We manufacture prototype & small production runs. Competitive salary & benefits available.

Apply to Linda 508 - 429 - 4328
HOLLIS INDUSTRIES
1485 Washington St.
Holliston, Ma. 01746 - 6227

(26-29)

CLEVELANDO VYRŲ OKTETO IŠLEISTUVIŲ Į LIETUVĄ KONCERTAS

1989 m. rugsėjo 9 d.

7:30 val. vak.

DIEVO MOTINOS PARAPIJOS AUDITORIJOJE

Visi Clevelando lietuviai kviečiami kuo
gausiau dalyvauti.

Bilietai gaunami abejose parapijose
sekmadieniais po pamaldų

CLEVELANDO PARENGIMAI

- **LIEPOS 30**, 12 val. Ramovės Clevelando skyriaus gegužinė prie ežero, Canterbury Rd.
- **RUGSĖJO 9** Clevelando vyrų okteto vakaras.
- **RUGSĖJO 15** Abiturientų balius.
- **RUGSĖJO 17**, Prezidento Antano Smetonos 45 m. mirties paminėjimas
- **RUGSĖJO 30**, Pabaltiečių vakaras.
- **SPALIO 14-15**, tradicinės Lietuvių Dienos.
- **LAPKRIČIO 11**, Lietuvių Namų metinis balius.
- **LAPKRIČIO 12**, Kultūrinė Popietė — prelegentė prof. dr. Marija Gimbutienė. Rengia Skautininkių Draugovė Lietuvių Namų salėje

• **LAPKRIČIO 25**, Kariuomenės šventės minėjimas Lietuvių Namuose. Rengia Ramovės Clevelando skyrius.

• **GRUODŽIO 31**, Naujųjų Metų sutikimas Lietuvių Namuose. 1990 m.

• **VASARIO 25**, Lietuvių Namų ir klubo narių metinis susirinkimas

• **KOVO 4**, "Taupos" kredito kooperatyvo narių metinis susirinkimas

• **BALANDŽIO 21 D.** Grandinės parengimas Dievo Motinos parapijos auditorijoje.

• **SPALIO 6-7**, Dirvos 75 metų sukakties minėjimas.

DIE SETTER

Experience in progressive dies & a variety of feeds. Presses 25 to 110 ton, blue print reading & use of basic measuring instruments. Salary commensurate with exp.

PRECISION METAL PRODUCTS
(216) 252 - 6054

(22-26)

A. A.

MARIJAI JOHANSONIENEI

mirus, gilaus liūdesio valandose, jos vyrą **ALEKSANDRĄ**, aktyvų Lietuvių šachmatininkų komandos žaidėją, dukteris **IRENĄ**, **SOFIJĄ** ir sūnų **HENRIKĄ** bei jų šeimas nuoširdžiai užjaučiame.

Šachmatininkų klubo nariai:

St. Astrauskas	J. Naujokaitis
Dr. Dainius Degėsys	Pr. Puškorius
V. Civinskas	V. Ramūnas
Ig. Janavičius	J. Rastenis
J. Malskis	H. Stasas
Ed. Krygeris	R. Švarcas
V. Nasvytis	V. Tamulis
L. Nagevičius	

JAKUBS AND SON Laidojimo Įstaiga



Della E., William J. Sr.,
William J. Jakubs Jr. ir
Barbara Jakubs Schmidt

Licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai

936 East 185th Street, Cleveland, Ohio 44119

Tel. (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsinama teikianti jaukią atmosferą liūdesio valandoje. Didelė aikštė automobiliams pastatyti.



Superior Savings
ASSOCIATION

**MOKAME AUKŠČIAUSIUS NUOŠIMČIUS UŽ
SANTAUPŲ INDĖLIUS**

PASKOLOS TEIKIAMOS:

- namams pirkti,
- rezidenciniams ir komerciniams pastatams statyti,
- namų remontams,
- kvalifikuotų studentų mokslui

Superior Savings

Pagrindinis skyrius

798 East 185th Street, Cleveland, Ohio Telefonas: 481-3008

DARBO VALANDOS: Pirmadieniais uždaryta.

Kitomis dienomis nuo 9:00 iki 4:00.

Penktadieniais 9:00 iki 6:00. Šeštadieniais 9:00 iki 2:30.



DIRVA

DIRVOS DEIMANTINIS JUBILIEJUS

1990 metais Dirva minės 75 savo gyvenimo metus (1915-1990). Šį lietuviško laikraščio jubiliejų sutikti ir reikiama paminėti Chicagoje sudarytas specialus komitetas, pirmininkaujamas visuomenininkės Irenos Kriaučeliūnienės.

Komitetas yra geruose ryšiuose su Vilties draugija (Dirvos leidėja), kaip ir Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos valdyba. Abiejų šių organizacijų pirmininkai inž. Vaclovas Mažeika ir dr. Leonas Kriaučeliūnas dalyvavo pirmame posėdyje.

Čia aptariamo komiteto darbo posėdis įvyko liepos 19 d. Kriaučeliūnų rezidencijoje. Jame asmeniškai dalyvavo visi Chicagoje ir jos

aplinkėse gyvenantieji komiteto nariai. Posėdis buvo darnus ir darbingas. Jo metu peržvelgta jubiliejaus minėjimo programos, pirmininkės parengtas projektas, pasiskirstyta darbo sritimis, išskirti kitose didesnėse lietuvių gyvenvietėse kvietini komiteto įgaliotiniai asmenys. Susižinojus su ALT S-gos skyriais, jie bus kviečiami pradėti įgaliotinių darbuotę savuose rajonuose.

Sudarytas komiteto prezidiumas: Irena Kriaučeliūnienė pirmininkė, Kęstutis Biskis vicepirmininkas, Oskaras Kremeris sekretorius, Ona Daškevičienė, izdininkė, Vera Lenkevičienė buhalterė.

Numatoma sukaččiai paminėti išleisti atskirą leidinį, kurio redaktoriumi p



Birželio pradžioje Paryžiaus priemiestyje Fontainebleau pagerbtas Lietuvos diplomato ir poeto Oskaro Milašiaus atminimas. Kasmet tokią pagerbimą suruošia Oskaro Milašiaus bičiulių draugija. Šiais metais pagerbime dalyvavo iš Olandijos atvykęs nuncijus ark. Audrys Bačkis, Nobelio literatūros premijos laureatas Česlovas Milosz-Milašius ir daug prancūzų ir lietuvių.

ni, kurio redaktoriumi p

• **A. A. Edvino Balcerio** prisiminimui, per dukrą Danguolę Balcerytę, Dirvai paremti atsiuntė auką Giedra Gudauskienė 25 dol. ir Janina Rukšėnienė 25 dol. Alfonsas ir Inga Tumai atsiuntė įnašą Lietuvių tautiniam fondui 25 dol.

Visiems aukotojams nuoširdžiai dėkojame.

• **Valerija Šimkuvienė**, Chicagoje, atnaujindama Dirvos prenumeratą, pridėjo auką 25 dol. Ačiū.

• **Halina Bagdonienė**, Oak Lawn, Ill., atnaujindama Dirvos prenumeratą, pridėjo auką 25 dol. Ačiū.

• **Hypatia Petkus**, gyv. San Juan Capistrano, Ca., atnaujindama savo prenumeratą, dar užprenumeravo Evelynai Taggart, Albuquerque, N. M. Sveikiname naują skaitytoją.

• **Michael Tonkūnas**, Chicago, Ill., atnaujindamas Dirvos prenumeratą, pridėjo auką 25 dol. Ačiū.

• **Jurgis ir Janina Radveniai**, Los Angeles, Ca., atnaujindami Dirvos prenumeratą, pridėjo auką 20 dol. Ačiū.

• **"Varpo"** perspausdinamo pirmieji 4 tomai (1889-1902) jau išėjo iš spaudos. Sąrašas prenumeratorių, susimokėjusių 100 dol. ligi

liepos 25 d., bus paskelbtas penktajame tome (1903-1905). Čekį rašyti **Lietuvių istorijos draugijos** vardu ir siųsti šiuo adresu: J. Masilionis, 4632 So. Keating Ave., Chicago, Ill. 60632.

IEŠKO GIMINAIČIŲ

Dėdės, Juozo Bružo, Jono arba jo sūnaus. Dėdė išvyko iš Balčių kaimo, Žygaičių valsčiaus, Tauragės apskrities.

Prieš daug metų susirašinėjo tėvai, jo adresas buvo: Bružas Juozas 4416 So. Hermitage, Chicago, Illinois 60608.

Netoli dėdės Chicagoje gyveno ir te ta dėdės sesuo, Petrutė ar Kleopa Bružaitė, Jono. Teta turėjo dvi dukras. Pagal vyrą pavardės nežinome.

Giminaičių ieško Onos Bružaitės-Jucikienės, sūnus Jucikas Jonas. Adresas: Lietuvos TSR, Šilutės rajonas, Pagrynių kaimas, Jucikas Jonas, Juozo.

EXPERIENCED JOURNEY MAN

or
1ST CLASS SKILLED
5" HORIZONTAL
BORING MILL
OPERATOR
AND
LATHE OPERATOR

Must
be able to set up work from
blue prints and close toleranc.

CALL
DUNAWAY INC.
5959 LEFFINGWELL RD.
CANFIELD, OHIO 44406
216-533-7753
(28-30)

SAUSAGE STUFFER
Sausage manufacturer accepting applications for experienced sausage stuffing.
Call 313-898-8616
(28-29)

ŽURNALISTŲ DĖMESIUI

Pasirodžius naujam Lietuvio Žurnalisto leidiniui, susilaukiame gerų atsiliepimų. Bandysim, jei ištesėsime finansiniai, pradėti teikti medžiagą sekančiam numeriui. Praeitį parodė, kad reikia pradėti anksti. Kviečiu kolegas prisidėti su nuosava tema ir nuotaikinguomis nuotraukomis iš dabarties ir praeities. Lauksiu jūsų pasisakymų ir straipsnių.

Red. R. K. Vidžiūnienė

PARAMA DIRVAI

Atnaujindami prenumeratą ir kitomis progomis Dirvai auکوjo:

J. Petronis, Los Angeles 25.00
E. Krygerienė,
Missouri City15.00
A. A. Ed. Balcerio atminimui skiria auką Vilites d-jai, velionies draugai
P. Vėbra, St. Mankus
ir P. Čelkis55.00
A. Kuolas, Oakville10.00
A. Lauraitis,
Willow Springs25.00
M. Jasėnas, Deposit20.00
V. Apanius, Chesterland 25.00
Br. Kazukauskas,
Silver Springs 5.00
Z. Jakulis, Greenwich ..25.00
V. Aleksandrūnas,
Glendale25.00
J. Smulskis, Lima 5.00
J. Juška, Chicago 5.00
J. Daumanto šaulių kuopa
Los Angeles25.00
ALT S-gos St.
Petersburgo skyrius ..40.00
P. Balčiūnas, Cleveland .. 5.00
Dr. B. Balčiūnas,
Baltimore25.00
J. Gudėnas, Euclid20.00
J. Balbatas, Clevelanr ..25.00
R. Panaras, Orland Park 10.00
J. Savickas, Chicago 5.00
K. Tirva, Ormond Beach 10.00
M. Krasauskas, Baltimore 25.00
A. Drasutis, Chicago 5.00
Martyno Jankaus šaulių kuopa Brocktone50.00
J. Daunorienė,
Oak Lawn25.00
S. Liepas,
New Buffalo15.00
V. Šukys, Surfside10.00
H. Gedgaudienė,
Santa Monica30.00
Kun. V. Katarskis, Dayton 10.00
P. Naureckas, Lemont .. 5.00
J. Mikonis, Cleveland .. 5.00
B. Telyčėnas, Dearborn 5.00
D. Venclauskaitė, Wolcott 10.00
G. Radvenis, Los Angeles 20.00
D. Adomaitis, Chicago .. 5.00
Ign. Verbyla, Cleveland 50.00
A. A. Edvino Balcerio laidotuvių metu surinktos aukos300.00
M. Tonkūnas, Chicago ..25.00
J. Ramanauskas,
Metuchen10.00
B. Gedvilienė, Willowick 5.00
K. Leknius, Shelby10.00
Dr. V. Raišys, Vokietija 5.00
R. Aukštuolis, Highland 5.00
V. Šimkuvienė, Chicago 25.00
J. Miglinas, Chicago15.00
J. Orantas, Roseville10.00
P. Alšėnas, Brecksville .. 5.00
K. Grigas, Salinas 5.00
G. Gudauskienė ir
J. Rukšėnienė,
Los Angeles50.00
H. Bagdonienė, Oak Lawn 25.00

Visiems aukotojams nuoširdžiai dėkojame.

Skaitykit ir platinkit
DIRVA

A. t A.

ELENAI

EIMAITYTEI-KAČINSKIENEI

mirus, vyrui profesoriui LEONUI KAČINS-

KUI ir visiems artimiesiems giliausią užuo-

jautą reiškia.

Jonas ir Dalia
Maurukai

Mūsų mielai

A. A.

ELENAI

EIMAITYTEI-KAČINSKIENEI

iškeliavus amžinybėn, jos liūdintį vyrą LEO-

NA nuoširdžiai užjaučiame ir kartu liūdime.

Genovaitė ir Cezaris
Modestai

Mielam

EDVINUI BALCERIUI

mirus, žmonai HALINAI, dukroms DAN-

GUOLEI ir RAMAI, visiems artimiesiems

nuoširdžią užuojautą reiškiamo.

Vincentina ir Jonas
Jurkūnai